СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 83. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 10 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 83. Jersey City, N. J., Tuesday, April 10, 1934. THREE CENTS.

ЗАВОРУШЕННЯ БЕЗРОБІТНИХ

МІНЕАПОЛІС (Мінесота). — Підчас дебат міської ради над допомогою, під ратущем зібралася велика юрба, бо з яких 4,000 осіб, мужчин і жінок, які демонстрували галасливо за допомогою. Деякі демонстранти пробували вдертися до середини ратуша, а коли кордон поліції їх здержував, стали обкидати поліцію фляшками, камінням, патиками, тощо. Покликані пожарники відмовилися помагати поліції проти юрби. Тільки при помочі слізного газу й палок успіла поліція видпирати напасників.

У заворушеннях покалічено тяжко 15 осіб, у тому числі 8 поліцаїв. Арештовано 30 осіб, між ними делеґацію до міської ради.

СКРЕНТОН (Па.). — У ратущі зявилася делеґація з 50 безробітних мужчин і жінок та зажадала авдієнції з мейором міста, Дейвисом. Між нею і поліцією прийшло до суперечки, а потім до бійки. Арештовано кілька осіб.

Поліція каже, що демонстранти прийшли скаржитися перед мейором на поведінку поліції підчас одної демонстрації безробітних.

ПЛЯНУЮТЬ ПІДНЕСТИ ДОХОДОВИЙ ПОДАТОК.

ВАШИНҐТОН. — Фінансовий комітет сенату приняв уже проєкт підвищити податок від доходів за 1934 рік до 10 процентів.

Уряд має вже запевнення лідерів обох палат, що цей проєкт буде ухвалений. Уряд думає в цей спосіб збільшити свої приходи на 480 мілїонів долярів.

ЩЕ ОДНО СЛІДСТВО.

ВАШИНҐТОН.—Комісія Міжстейтової Торговлі пропонує конґресови розвести докладне слідство над зловжитками в телефонічнім промислі.

Іде передовсім про надуживання впливів у телефонових підприємствах для високих платень директорам. Комісія подала спис 22 осіб, котрі мають понад 20,000 долярів річної платні від Американської Телеґрафічної й Телефонічної Компанії. Президент Ґіфорд бере 206,000 долярів на рік, а 5 віцедиректорів по 41,000 до 74,000.

За обчисленнями комісії, конґресове слідство над цим промислом буде коштувати від пів до міліона долярів.

РОЗСВАРЕНІ СЕНАТОРИ ВЖЕ ПОГОДИЛИСЬ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори Кларк, Лонґ і Гарисон, котрі у четвер сварилися так завзято, що мало до бійки не взялися, в пятницю відкликали гострі слова на адресу противників та погодилися, щоби їх слова були викреслені з протоколу нарад сенату.

ЩЕ ПИТАННЯ ПРО ВИБУХ НА БЛЕК ТОМ.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Ларкин, відомий айриський робітничий лідер, зложив у комісії для розсліду претенсій проти Німеччини, котрі виникли з експльозії вибухових матеріялів на острові Блек Том коло Джерзи Ситі 30 червня 1916 року, заприсяжені зізнання, з яких виходить, що вибух викликали німецькі шпигуни, які працювали проти аліянтів в Америці.

Ларкин, котрий тепер є в Ірляндії, каже, що він знав наперед про цей вибух. Він подає навіть деяких шпигунів Німеччини, а між ними якогось Умштанґеля, котрий нині є близьким дорадником Гітлера.

За цей вибух процесуються тепер ріжні люди й підприємці проти німецького уряду за заплачення відшкодовання в загальній сумі 40 мілїонів долярів. Вибух убив 4 особи, покалічив кількадесять інших та зробив шкоди в маєтку на кілька мілїонів долярів.

ПРИГОДА ІНЖИНІРА-ЛЕТУНА.

БОҐОТА (Кольомбія). — Дня 10 березня цього року пропав великий пасажирський літак „Бон Ґрон", що літав з пасажирами й почтою понад гори Анди. Літак летів з Кібдо до Картаґо понад округ Чоко, в котрому добувають багато золота й плятини, які потім часто перевозять літаком. На літаку були 4 особи, а саме пільот капітан Волтер Ґек, його помічник, інжинір добування золота Маршел, урядовець Суніґа і один Німець.

У четвер, 5 квітня, летуни майнерського підприємства Маршела знайшли літак у кольомбійськім повіті Вале. На літаку знайдено, як відразу донесено, 5 осіб. Тимчасом до Боґоти приніс вістун від одного індіянського племени вістку, що в пралісах знайдено інжиніра Маршела.

За якийсь час Маршел справді добився до Боґоти. Він каже, що його літак мав великий ладунок золота. Він упав на гору підчас бурі. В випадку два пасажири загинули на місці, а капітан-пільот та його механік вийшли з легкими ранами. Пасажир-Німець мав поломані руки й ноги, а Маршел мав тяжку рану в нозі. Оба летуни пішли в ріжні боки шукати помочі й не вернулись. Маршел лишився на літаку з хорим Німцем і неживими товаришами. Німець помер з ран по 4 днях. По двох тижнях, як летуни вертались, Маршел вибрався з літака та пішов у ліс шукати людей. Його знайшли Індіяни, які шукали золота по старих гробах.

БЕЗРОБІТТЯ НАЙБІЛЬЩЕ ДОКУЧАЄ МАНІТОБІ.

Зі всіх провінцій Канади справа безробіття найбільше дається в знаки Манітобі. Кожний десятий мешканець у тій провінції жие на реліфі, внаслідок чого видатки на ту ціль наростають до великих сум. Міжтим фінансовий стан провінції є заслабий, щоби поносити такі великі видатки.

БІДА САМА НЕ ХОДИТЬ.

Генрі Симонин у Ню Йорку, котрий мав роботу в „Адміністрації Горожанських Робіт" стратив її з днем 1. квітня. Стративши цю працю, він шукав другої. Вертаючись у четвер домів з такого пошукування роботи, він довідався, що його 4-літній син випав з вікна на 5. поверсі й убився. Цей випадок так його зворушив, що він не міг дати поліції ні одного слова вияснення. Коли поліцаї й детективи на поліційній стації довідалися про нещастя Симонина, вони зробили для нього збірку на кошти похорону.

ЗНОВ БОМБА НА КУБІ.

У будинку Кубанської Телефонічної Компанії вибухла в середу рано бомба. Вибух ушкодив електричні проводи і ґазові рури та скалічив небезпечно одного поліцая й двох жовнірів.

У канцеляріях „Ель Паїс" повстав пожар. Причина пожежі невідома. Поліція припускає, що пожежу підложено. Дім майже зовсім знищений.

РОЗУМНА ПРОМОВА КОНСЕРВАТИВНОГО ПОСЛА.

В домініяльнім парляменті Канади виголосив розумну промову консервативний посол з Манітоби, Джеймс Стит. Він домагався загального зменшення процентів на 33 й 1/3 дотеперішньої висоти. В тій цїли повинен бути принятий відповідний акт. Крім того домагався створення фонду в сумі 100 мілїонів долярів для „реконстрокшен пурчейзінґ борд-у", щоб оживити пульс економічного життя. Цікава його відповідь всіляким краснобаям:

„Справи стоять зле, — говорив посол Стит, — і без огляду на те, які промови виголошується в цій палаті — без огляду на те, скільки і як ми покликуємося на піонірського духа, я кажу, що все, чого ми потребуємо, це піонірський дух у законодавстві, дух нетрусливости, дух, який не буде вперто стояти при теперішнім і уважати його непорушним".

Видно, що західні консерватисти глядять іншими очима на потреби Канади, ніж їх колеґи зі сходу.

ДВА РОКИ ТЮРМИ ЗА ТРИ „ТАЙЗИ".

Судця Кемроз в Алберті засудив на два роки вязниці Джана Обурна, фармерського робітника з Дейзланд, за те, що він нічю положив на залізні шини три залізнодорожні пороги („тайзи"). Засуджений хотів тим способом спричинити залізничу катастрофу сіпіярського поїзду між Вінніпеґом і Едмонтоном.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ПАРЦЕЛЯЦІЯ В БЕРЕЖАНЩИНІ.

Земельний уряд у Тернополі дозволив розпарцелювати посілости ґр. Потоцького в таких селах бережанського пов.: Саранчуки 162 ґа, Жуків 39 ґа, Вільхівець 17 ґа, Біще 39 ґа, Козівка 39 ґа. Разом мають розпарцелювати в тих селах 269 ґа.

ЗЛОВЖИВАННЯ У ВІЙСЬКОВІЙ ДРУКАРНІ.

Окружний суд у Варшаві розглядає справу дефравдацій у військовій друкарні. На лаві обвинувачених засіли управитель друкарні Бартошевич, три експедієнтки й одна касієрка. Зловживання тревали два роки і вкрадено поверх 30,000 зл.

ХОЧЕ ПІМСТИТИ СМЕРТЬ САНДІНА.

Д-р Педро Сепеда, бувший представник недавно вбитого ґенерала Сандіна, почав орґанізувати в Мексику рух за пімщення смерти Сандіна та зломання панування так званої національної ґвардії в Нікараґві. Сепеда каже, що ця національна ґвардія так опанувала Нікараґву, що навіть її президент є просто вязнем ґвардії.

МАЛІ ПЛАТНІ ПРИЧИНОЮ ЗЛОЧИНУ.

В Монтреалі відповідав перед судом за крадіж $1,194 касієр Канадійського Національного Банку, Дж. Ляліберте. Виявилося, що він мав 11 долярів тижневої платні. З того приводу суддя заявив, що „декотрі фінансові інституції платять своїм робітникам такі малі платні, що вони мусять красти, щоби вижити". Обвинувачений спроневірив ту суму на протязі двох літ.

НЕРОЗУМНІ ЖАРТИ.

В Ярославі, в казармах 10-го полку артилерії рядовик Василевич нібито з жартів залучив електричну струю до клямки від дверей. Рядовик Іван Баран, що саме входив до казарм, вхопивши за клямку, впав на місці трупом від пораження. Василевича арештували.

ЖЕРТВА НАУКИ.

У Мон умер бельгійський радіольоґ, д-р Морлян. Пятнацять літ тому попарився він був тяжко підчас досвідів і від того часу втратив здоровля. Проте працював дальше й попарився ще кілька разів. Остаточно два роки тому товариші д-ра Морляна вислали його на південь, бо думали, що вилікується, але він недавно вернувся і після 30 літ досвідів над ультрафіолетними промінями вмер у своїй таки лябораторії.

АРЕШТУВАЛИ ФАБРИКАНТА ПЕТАРД.

Поліція в Будапешті арештувала 22-літнього робітника Йосифа Шіса, котрий признався, що фабрикував і підкладав петарди, які недавно знайшли під дверми багатьох домів. Підчас ревізії в його хаті знайшли багато вибухового матеріялу до фабрикації петард. Устійнили, що Шіс є членом комуністичної партії.

ЖАХЛИВЕ САМОВБИВСТВО БЕЗРОБІТНОГО.

В Пабяніцах біля Лодзі був майстер ткацький Маліновський уже довший час без праці. Це довело його до такої розпуки, що кілька днів тому розтяв собі бритвою черево і потяв нею собі нутрощі. Нещасного прихопила на цьому жінка, але виратувати його не вдалося.

КРАДУТЬ ТАЙ КРАДУТЬ.

Нові грошеві зловживання викрито у львівській електрівні у звязку з реорґанізацією системи інкасуваня грошей за електрику. Зловживань допускався довший час інкасент Оґарек, що користувався доброю опінією зверхної влади. Він інкасував гроші за електрику від урядових установ, що платять високі рахунки в кількох ратах у році. Висота здефраудованих грошей покищо не устійнена.

ПРИСУД У СПРАВІ БЕЗАЛЬКОГОЛЬНОГО ПОРТЕРУ.

У Львові закінчился судова розправа проти бувшого номорника Шавалюка та товаришів, обвинувачених за неправильности в підприємстві безалькогольного пива. Сем. Тарнавського й Ар. Горовіца суд увільнив. Увільнили теж Шавалюка від закиду акту обвинувачення відносно його участи в „Портері", зате признали його винним спроневірення судових депозитів і підроблення урядової посвідки. За це присудили його на кару 3 літ вязниці й утрату горожанських прав. Бувшого посла Ліщинського признали винним обману в кількох випадках і засудили на два роки вязниці. На основі амнестії кару йому зменшили до половини, та засудили на втрату горожанських прав.

ЦВИНТАРНІ ГІЄНИ.

Перед кількома днями якісь цвинтарні ґієни дібрались до гробівця пок. Петра Луня на цвинтарі у Знесінні, розбили домовину і вирвали покійному золоті зуби. Тому, що це вперше таке скоїлось у Знесінні, ця подія викликала серед тамошнього громадянства велике враження.

НАГРОБНИК НА ЛІЦИТАЦІЇ.

З Оломуцу повідомляють, що в недалекій місцевости Предмост відбулася екзекуційна продаж нагробника на цвинтарі, Родина Осипа Дворачка наслідком банкротства не могла заплатити за нагробник камінярській фірмі, яка його поставила. Фірма заскаржила до суду й на основі судового присуду, не знайшовши іншого покриття, перевела ліцитаційну продаж нагробника. Знайшовся купець, що зложив ліцитаційну ціну і забрав нагробник.

МАСОВА ЛІКВІДАЦІЯ ШКІЛ У КИЇВІ

ХАРКІВ. — Харківські „Вісти" оголошують величезний спис ріжних шкільних установ, які будуть перенесені з Київа до Харкова, або до інших міст на Україні, або будуть цілковито зліквідовані. Все те в звязку з перенесенням столиці совітської України з Харкова до Київа.

КУЛЬТ ШЕВЧЕНКА НА ЧУЖИНІ.

РИҐА (Латвія). — Ризький часопис „Сєводня" помістив довгий опис Шевченківського свята, влаштованого латвійсько-українським товариством у Ризі. Ранком відправлено панахиду, а ввечір відбувся концерт з нагоди 120-ліття народин великого поета. Реферат про життя і діяльність Шевченка виголосив латвійською мовою І. Межин. Був і реферат українською мовою. В концертовій частині програми виступали самі знамениті артистичні сили. Гарне враження робила саля, декорована в українськім стилю артисткою-малляркою Н. Лаже, яка спеціяльно на це свято намалювала портрет Тараса Шевченка. Вечір закінчився спільною вечерою.

ЧЕСЬКЕ ПРИЗНАННЯ УКРАЇНСЬКИМ ТАНКАМ І ПІСНІ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Минулого року відбулося в Ґеделе на Мадярщині світове пластове Джемборі, у якім виступали українські пластуни з Підкарпаття і заступали одинокі українські національні барви. На тім Джемборі виступали ті пластуни і з українським співом і танками. Про це Джемборі видав тепер Союз чеських пластунів „Репортаж", у якім гарними словами змальовує високу культуру української пісні й українських танків.

НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ ГОВОРЯТЬ ТІЛЬКИ ПО ЧЕСЬКИ.

УЖГОРОД (Підкарпаття).—Часопис „Вперед" пише: Почта є уряд, що обслугує маси людей. Більшість населення Підкарпаття — це Українці. Але запитайте на почті, чи багато урядників знають нашу мову? Кождий говорить тільки по чеськи. Ми не потребуємо таких урядників, які не шанують нашої мови. Це елементарна пошана до народу, який утримує тих урядників, дає їм заробіток, а вони платять за це незнанням та чехізацією. Українці мають домагатися на почті пошани до своєї мови, а почтовий уряд мусить негайно звільнити тих урядників, які не знають мови нашого народу. Урядники є слуги населення. Ми не потребуємо таких слуг, які не вміють з нами говорити.

ТЕЛЄФОНІСТКИ НЕ ЗНАЮТЬ, ЩО ТО Є СОРОК.

УЖГОРОД. — „Вперед" подає: В головному місті Підкарпаття, в Ужгороді, телефоністки не знають не тільки української мови, але навіть чисел. Зверніться до централі по українськи, щоби вона вас злучила з кимнебудь, і звідти почуєте здивування. Не розуміють, що то значить „сорок". Або злучать вас з тим, кого не потребуєте. Нас дивує поведінка почтового уряду, який нічого собі з того не робить, а приймає на службу телефоністки, які не хочуть знати нашої мови.

ПОРАДА, ЯК ПОВОДИТИСЯ З УКРАЇНСЬКИМИ СЕЛЯНАМИ.

ЯСІНЄ (Підкарпаття). — Тепер ясно, чому наших селян на Підкарпаттю виморюють голодом. Можна про це довідатися з листа, який вислав ясінський нотар Манкович до окружного уряду в Рахові. В тім листі цей нотар викладає отверто й спокійно свою тактику, як треба поводитися з українськими селянами. Каже, що їх треба морити голодом, бо „тоді Русини поводяться добре з панами, шанують уряди, хочуть від них щось дістати. Колиж Русин нагодований, жиє в достатках, тоді робить опозицію, а біда кождого робить скромним". Так відповів нотар Манкович на запит уряду про вплив економічної кризи на населення.

НІМЕЦЬКІ МАНЕВРИ НАД РЕНОМ.

КОЛЬОНІЯ (Німеччина). — Не зважаючи на виразну заборону Версайського договору відбувати військові маневри на лівім боці Рену, Німеччина проголосила населенню міста Кольонії й околиці, що в ночі, 18 квітня, відбудуться маневри повітрової фльоти. А властиво буде це оборона міста й населення перед атакою літаків. У відозві візвано населення не виходити на вулиці та погасити всі світла.

ДЕНАТУРАЛІЗАЦІЯ ПШЕНИЦІ.

РИМ (Італія). — Дорадча комісія для усталення пшеничної продукції пропонує державам піднести ціну на пшеницю в такий спосіб, щоб частину запасної пшениці денатуралізувати, себто зробити її невжиточною для людського вжитку. Тою пшеницею годовано би безроги й худобу. Комісія є теж проти тих держав, які досі імпортували пшеницю, а тепер хочуть за всяку ціну стати самовистарчальними і продукувати стільки пшениці, скільки їм треба.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У Н Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САМОДУРСТВО.

Краєва преса подала обширні звіти з Шевченківського свята, влаштованого Українським Науковим Інститутом у Варшаві. У перших рядах великої салі міської ради видно було: міністра освіти Вацлава Енджеєвича, віцеміністра освіти Перацького, президента міста Варшави Косцялковського й багато чільних представників польського політичного, дипльоматичного й наукового світа. Про те свято подала навіть широку звістку урядова Польська Аґенція Телеґрафічна (ПАТ).

Львівське „Діло" добачує в тім, що „керманичі польської і національної політики віддали прилюдно честь ґенієви українського духа". Але разом з тим стверджує, що в тім самім часі директор бережанської державної ґімназії заборонив українським школярам іти на місцевий прилюдний Шевченківський концерт, якого програму навіть затвердила польська адміністраційна влада. Далі говориться, що польська прокуратура в Станиславові сконфіскувала в календарі вірш Шевченка „Учітеся, брати мої", а в 1933 р. сконфісковано два видання „Кобзаря" за деякі місця з „Гайдамаків" Шевченка, себто з поеми, яка перша з усіх Шевченкових творів діждалася польського перекладу. „Діло" стверджує, що польська влада домагається від усіх комітетів Шевченківських свят предкладати їй повний текст Шевченкових віршів, які мають бути на концертах деклямовані чи співані, а міська Львівська Рада не хоче ніяк дати дозволу на будову памятника Шевченка за українські гроші й перед українським будинком Наукового Товариства ім. Шевченка.

Все те „Діло" підносить. І дивується, що в часі, коли польський міністер і віцеміністер вислухують стоячки „Заповіту" Шевченка у Варшаві, на українських землях під Польщею викидають директори ґімназій учеників за участь у Шевченківських святах. І кінчить свої завваги тим: „Може би дійсно у 120-ліття народин Тараса Шевченка прийшов перелім у поглядах на творчість Поета не тільки у польській урядовій верхівці, але й у низах польського шкільництва та адміністраційного апарату на землях, на яких культ Шевченка існує стихійно від кількадесятьох літ?"

Дивне побажання! І наївне. Як можна з „політичної шопки" у Варшаві вносити про перелім у поглядах польської верхівки? Польські представники були на святі для своїх політично-угодових цілей. І якби Шевченко жив, то всіх їх був би викинув зі салі як фарисеїв. Польські низи добре розуміють свою верхівку. І тому є проти духа Шевченка. Не розуміти цього, значить себе дурити.

НОВА КОНСТЕЛЯЦІЯ Й УКРАЇНА.

Подією дня — польсько-німецький пакт, заключений між двома диктаторами: Гітлером і Пілсудським.

Я вже в одній з попередніх кореспонденцій писав трохи про нього. На цім місці хочу звернути увагу на одну його сторону, на ту, яка відноситься специяльно до нас: до України.

Отже головною метою цього пакту для Польщі було відвернути напрям німецької експанзії зі Сходу на Полудне. В тій цили Польща, в тайній клявзулі, годиться, кажуть на „аншлюс", на прилучення Австрії до Німеччини. Ця комбінація, коли би здійснилася, задовольнилаб на протязі довгих років апетити Берліна і позволилаб йому забути хвилево про коридор і Данціґ. А тимчасом — комбінувало певно оточення Пілсудського — Польща успіла би сконсолідуватися так, що евентуальний поворот німецької експанзії на схід не застав би вже її неприготованою...

Якуж копмензату за цю уступку дістала би Польща? Україну — відповідають нібито втаємничені, або — вільну руку на Україні.

Добре обзнайомлена анґлійська преса навіть отверто пише про польсько-німецьку інтервенцію на Україні на випадок внутрішніх комбінацій у СССР. Ця преса гадає, що навипадок цих комбінацій, або нападу Японії на Сибір, сусіди СССР, Польща і (недавній сусід) Німеччина захочуть скористати з нагоди і посунуть спільно чи нарізно на совітський союз: одна на Північ (Балтик), друга на Київ. Франція, на думку анґлійської преси, не буде встані противитися такій комбінації, Росія теж ні, бо її армія ні до чого, а й населення, допроваджене голодом до розпуки, волітиме чорта, ніж большевиків...

Як маємо ставитися до цього ми? Не можна не признати комбінаціям анґлійської преси деякої льоґічности. Не сміємо також легковажити голосів преси польської, яка, як на команду, нагло страшно заціказилась українською проблємою. Але тут власне і криється небезпека. Головне наставлення цеї польської преси таке: Україна, в звязку з розпадом большевизму, мабуть таки повстане, чи ми того хочемо, чи ні. Отже ліпше, коли вже повстане, щоб це сталося з нами, а не проти нас. Концепція — розуміє ця преса — самостійної України над Дніпром і теперішня границя над Збручем — „затісна"; треба українську справу розвязати в іншій площині, так, щоби це розвязання відповідало інтересам польської „моцарствовосьці", себто, щоби позволило Польщі відіграти рішаючу й велику ролю на Сході Европи. А тому треба привернути стару унію Польщі, Литви й України, іншими словами: прилучити знов Україну (бодай по Дніпро) до „корони польської"... Так виглядалоб „корисне для нас (Поляків) розвязання справи" України, як про це пише згадана преса.

Таке розвязання справи не є приємливе для Українців. Можемо ми йти плече у плече з тими народами (Анґлія, Німеччина, Італія), які поможуть нам скинути ярмо Росії й большевизму в імя такої універзальної ідеї, як скажім, „европейська цивілізація", до якої ми дійсно належимо і яка дійсно Москвою загрожена. Але не вільно нам іти служити ідеї — в данім разі яґайлонській, — яка змагає нарушити саму ідею нашої незалежности. Нічиїм додатком, ніякою причіпкою для чиєїб то не було „моцарствовости" Україна не може бути і не буде. Україна має стати незалежньою і самостійною всередині і навні. Мусіли платити за допомогу собі балканські Славяни Росії царській, Італійці Наполєонови 3-му, але ніколи не продавали вони свойому визвольникови своє право первородства на своїй землі, ніколи за „визволення" не позбувалися тої волі на річ другого опікуна. Це був би зрештою абсурд.

Не сміє цього робити й Україна. Могла би вона, гадаємо, приняти допомогу тільки того народу, який не володіє ані кусником нашої етноґрафічної території і ніякого кусника з неї в нагороду за допомогу забрати собі не хоче. Всяку іншу ціну може Україна дати, як дає її кожда держава (не виключаючи ні Росії, ні Франції), яка має причини ближче з якоюнебудь іншою державою тримати.

Ось такі мають бути наші лінії напрямні в тій грі дипльоматичній, яка зачалася на Сході Европи. Ці лінії мусимо міцно тримати в голові і від них не відступати. Не відступати від нашої головної мети — самостійности, — якою нам ґандлювати не вільно. Хочби з огляду на ті сотки тисяч безіменних героїв, що за ту ідею голови зложили.

НА ВЕЛИКДЕНЬ

Знову Великдень, воскресна днина,
Весни обнова, щастя хвилина.
Воскресні гимни будуть лунати,
Давнє минуле припоминати.
Згадаєш, друже, паску святу,
Впешся думками у давнину
Й тобі здається, ти при родині —
На Україні.

Вколо церковці двома рядами
Нарід зібрався, стоїть з пасками,
А дзвони грають, грають невпинно,
Пісня воскресна до неба лине,
Вказався сонця червоний круг:
Вита брат брата і друга друг,
Бо це Великдень в нашій країні —
На Україні.

В соняшних лучах людські лиця
Щастям сіяють, мир веселиться:
Ведуть дівчата „Жучка", „Зельмана",
Бога славить вся сімя поважна;
Богач і бідний руку дає
І кождий мрії щастя снує,
Бо в Воскресенню всі біль глушили,
Життя кріпили.

Вколо церковці на Україні
Село зібралось кругом і нині,
А дзвони глухо, сумно заводять.
Там гаївок днесь не хороводять...
Сумний, в неволі Великдень наш.
Ох, деж він, де воскресення час?
Зельман модерний церкву плюндрує,
Нарід катує.

Правда прибита катом хрещеним,
Злоба лютує вихром шаленим,
Голод і злидні, смерть там лютує,
Лях і Московин Христом торгує,
Нарід питає все сам себе:
Колиж Великдень наш надійде?
Коли воскресна пісня заграє,
Радість засяє?

Мусій Степанчук.

ПОДЯКА ЗА ВІРНУ СЛУЖБУ.

Появилися перші чотири томи предікавої книги*) — про те, як конала чорно-жовта монархія у вирішальних роках 1914—1918.

Про те, як конала? — Ні, треба радше сказати: про те, як кінчив конати цей дивовижний, абсурдний державний орґанізм, що, втративши вже на доброго пів століття перед тими роками всяку рацію існування — продовжував своє жалке а неславне животіння лише завдяки повному політичному безрухови, що в нього попала Европа по берлінському конґресі 1878 р. В тіні сивих бакенбардів „добротливого" монарха довершувався повільний разклад цього неймовірного під кожним оглядом державного твору, зліпленого зрештою на... подружім ліжку. Щеж не посивіло тесаме покоління, якому до 1918 р. в IV. кл. ґімназії при науці історії „рідного" краю, чорно-жовті ґедаґоґи втовкмачували славетний ґексаметер:

"Bella gerant alii
tu felix Austria nube"

— 14—15-літні зайдиголови перекладали його таким ядерним та плястичним українським двовіршем, що його підписаний, жахаючися слушного обурення Шановних Читачок і не важиться цитувати...

Але до речі, балакаймо врешті про книжку, що, заїхавши підписаному тяжко в печінки, „спричинила" отсей нинішній не-скромний допис.

Тіні здитинілих ц. і к. фельдмаршалів, кровожадних ц. і к. фельдґеріхтів, злодійських інтендантів — мигають по сторінках тієї страшної книжки. І мигають тіні тих 60 тисяч наших мучеників, без суду й без права замордованих чорно-жовтими катами в імя його ц. і к. „величности".

Тай ще одна, траґічна кривава тінь стає перед очима, коли перелистовуєте цей документ чорно-жовтого крутійства й фальшу навіть по смерти монархії:

Тінь „Івана без роду".

„Іване без роду,
Іване без долі!"...

— ломив руки український поет в 1915 чи 1916 р. і в кількох коротких строфах цього безсмертного вірша зачарував увесь біль свого народу, біль, що його поетове серце, наче вгнута сочка в собі сконцентрувало. Біль зприводу:

Що галицько-буковинсько-закарпатський Іван страждав і гинув по всіх боєвищах чорно-жовтої монархії,

а його батько в томуж самому часі гинув з рук мадярської дичі або за „присудом" ц. і к. „фельдґеріхту" — як „зрадник" на шибениці,

а Іванову вояцьку славу „сусід добрий узяв",

а як Іван згинув, то на його могилі лишилася, як єдиний свідок його страждань, геройств, вірности, карточка з написом:

"Name unbekannt" (імя невідоме).

Поете! Ваш вірш замало траґічний. Іванова траґедія багато-багато глибша, ніж та, що її Ви так чудово зобразили. Правда, Ви тоді ще не знали, що траґізм Іванової долі з бігом часу пошириться й поглибиться...

Поглибилася й поширилася ця траґедія, бо книжка теперішнього австрійського "Militaerwissenschaft" — отже офіційна! — здіймає з забутої Іванової могилки табличку „Імя невідоме" й чіпляє на її місце коротке слово: „Зрадник". Аби Іван не був ліпший від батька, що, внаслідок жидівського доносу, „повис у літню днину"..

* * *

Ця ганебна книжка маячить про якісь "ruthenische Regimenter", які і "bei Luck" і всюди інде тільки те й робили, що „зраджували" — „піддавалися тисячами". Мадяри, Хорвати, Словінці й Словаки, Поляки, Серби, ба Чехи, Жиди — були „вірні" — лише "Ruthenen" прорівали всюди австрійські фронти. Не табетичні**) й скорумповані ц. і к. фельдмаршалки, не хаос та злодійства по почтах і інтендантурах — а "Ruthenen"!... І так дальше, й тому подібне.

* * *

Чи знаєте ви, ви, тодішні наші „політики", ви, що замісць навчитися політики й робити її — витанцьовували гопака по століках віденських „ґріхенбейзлів", чи знаєте ви, що віденські крутії тратують нині по тисячах-тисячах могил тих Іванів, які, вами так виховані, згинули за чорно-жовту монархію, згинули як жертви власного безсенсовного героїзму, але також і вашого політичного анальфабетизму й лакейства. Прочитайтеж собі цю книжку!

* * *

Коли в 1919 р. уряд ЗУНР робив горячкові заходи в італійського уряду, щоби той звільнив Українців— полонених у бувшої австрійської армії та дозволив перевезти їх на Україну для поповнення здесяткованої УГА — вистарчило сусідському дипльоматови пригадати Італійцям, що власне українські полки найзавзятіше боролися над Пявою і в Дольомітах, у південнім Тиролі. На цьому останньому відтінку був хоробрий „Русин вояк" ще й тоді, коли цілий фронт вже не існував. Італійцям не треба було казати це два рази — вони на власній шкірі випробували хоробрість Русина-вояка. — УГА поповнень так і не дістала...

* * *

Так завжди мститься політична дурнота. Чимжеж іншим була наша вірність австро-мадярському поліпови? Вірність трупови? Кожний карний кодекс передбачає суворі кари за некрофілію — себто ненормальні любовні склонности до трупів. Це кваліфікується всюди як злочин. Наша любов до австрійського трупа була того самого ґатунку. Але злочином не була — була чимсь значно гіршим.

„В політиці дурниця є куди гірша від злочину — говорив колись ґеніяльний політик і цинік Тальран.

* * *

Сперечатися з нинішніми Австріяками, спростовувати офіційні калюмнії на наших героїв-мучеників? — На що? Наша ситуація настільки смішна й глупа, що ліпше плюнути на цілу ту справу. Ліпше плюнути, бо брехливі твердження австрійського офіціозу про нашу „невірність" Австрії реґабілітують нас перед політично думаючим світом, здіймають з нашої хати вивіску безглуздих самогубців. Австрійський пасквілянт не завдавав собі, як видно, труду простудіювати історії непотрібних, безсенсовних і злочинних геройств українських полків; нашу ролю в своїй „історії" він змалював на основі власних, уповні правильних комбінацій, як ми повинні були супроти Австрії заховуватися...

* *

На Маківці, Ключі, Лисоні, під Галичем, Семиківцями, Бережанами і де ще? — в могилках сплять своїм вічним сном наші геройські Усуси. Їх могилок не обризкає слина австрійського „історика" — бо вони не за Австрію поклали свої буйні голови. Вони ліпше в тимчасовому союзі з Австрією били ще страшнішого, бо сильнішого ворога. Їх товариші, коли прийшов слушний час, обернули свої баґнети й проти чорно-жовтого „союзника". За вуха тягнули „поважних" та „досвідчених" і „компетентних" наших — зжалься Боже! — „політиків" — брати в руки владу, яка... лежала на вулиці. Це було єдиною провиною тих молодих героїв. Провиною, що вдесятеро спокутувала в чотирокутниках і поїздах смерти, у таких же таборах. — („Новий Час").

І. В.

---

*) „Oesterreich-Ungarns letzter Krieg 1914—1918". Verlag der Militaerwissenschaftlichen Mitteilungen, Wien I.

**) Табес — недуга, в якій висихає хребовий стрежінь.

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

(14)

Шпіон відїхав, Запорожці взялися до жареного мяса і до смакощів, привезених шпіоном. Коли військо наситилося, розставлено варти. Хто не мав служби, ляг спати.

Вечір і ніч пройшли спокійно. Таксамо спокійний був ранок. Аж коли військо поснідало, прибіг один з тих, що стояли при східнім броді, і сказав, що надходить відділ кінноти, та що його передна сторожа вже в прорізаній вулиці до брду.

Ледви Запривода передав кількома Запорожцями приказ провірити мушкети і пістолі, заграли ворожі сурми. Вистрибнувши на беріг кітлини, Запривода побачив три сотні польських драґунів, що вже по сім боці ріки, ступаючи за своїми офіцирами, посувалися в степ, окружаючи кітлину, в котрій засіли Запорожці.

Аж тепер Запривода похопився, що він тяжко согрішив. Він, його товариш і їх старший дорадник. Всі їх козаки були дуже добрими стрільцями. Було виключене, щоби котрий з них стрілив, не вціливши. Як би по тім боці, в тіснім прокопі до броду поставив був яких трицять Запорожців з мушкетами, то ворожа кіннота була би не продідлася до ріки. В прокопі побіч себе могли би зміститися тільки два драґуни. Мусіли би їхати парами. Піші Запорожці могли би стояти трійками, або й чвірками. Вистріляли би перші пари драґунів і їх коні, та їх трупами загатили би прохід.

Свідомий, що тим занедбанням согрішив проти воєнного розуму, Запривода потішався гадкою, що ворг зле зрозуміє се і не буде з нього сміятися. Він погадав собі:

— Шпіон мабуть набалакав їм багато про нашу велику силу і Ляхи думають, що ми не дуже пильнуємось, бо їх не боїмося.

Обїхавши кітлину далеко від неї, драґуни завернули і шістьма півсотнями стали посуватися до кітлини. Яких пятьсот кроків перед краєм степу і кітлини зупинилися і розпочали стрілянину, хоч ще жадних Запорожців не бачили.

Кулі не робили Запорожцям ніякої шкоди. Вони сиділи в кущах під берегом кітлини і кулі перелітали над ними. По кількох сальвах драґуни ґальопом підїхали ще сто кроків ближче і знов станули, сипнули сальву, знов нарядили свої мушкети і знов підїхали сто кроків ближче. Тут також гримнула сальва і по наряджнню мушкетів драґуни так посунулися вперед, що до краю степу і до кітлини мали не більше, як півтора ста кроків.

Тут сміліcть покинула драґонів. Ворог був заблизько. Був для них невидимий, і вони не знали, яка його сила. Спантеличило їх також те, що по запорозькім боці не впав ані один стріл.

Офіцирами були самі Німці. Офіцири виступили вперед. Словами і власним приміром додавали мужві духа і силкувалися потягнути за собою. Нарешті три півсотні рушили вперед за своїми офіцирами.

Запорожці лиш на те ждали. Шість Запорожцім дістали приказ, зараз по сальві вистрибнути на беріг, випалити до офіцирів і назад зіскочити вниз.

Приказ виконано так, неначе би то було на вправах. На краю степу, яких пятьдесять кроків перед стріляючими драґонами виринули шість Запорожців. Преспокійно взяли на мушки офіцирів, випалили і щезли.

Чотири офіцири впали, один вхопився лівою рукою за праве рамя, другий за ногу під коліном. Всі офіцири інших відділів гукнули „вперед" і всі три сотні рушили чвалом.

На верх вискочили трицять Запорожців під проводом сотника Грибовича. Решта, поділена на два гуртки під командою Заприводи і Берната, стояла в резерві.

Хлопці Грибовича мали приказ стріляти поволи, щоби не втратити ні одного стрілу. Та атака чвалаючих драґонів відобрала деяким розвагу. Вистріливши в купу противника, позіскакували з берега. Ворог захитався, та не подався взад. Ще хвилинка, і ворог був би ввалився за ними в кітлину. В тій критичній хвилі прискочили обі резерви.

— Ціляйте поволи і певно стріляйте! — кричав Бернат на лівім крилі, Запривода ліворуч.

Щоби дати примір, оба стріляли. Се поділало. Стріл падав за стрілом.

— Брати тільки передовиків, — пригадував сотник.

По хвили хлопці Грибовича назад наладували вистрілені мушкети і знов появилися перед драґунами. Офіцир падав за офіциром, драґун за драґуном. Все лиш ті, що були в перших рядах. Ті драґуни, що були позаду, бачили тільки те, що перед ними падуть густо трупи. Спершу зацукалися і не йшли далі. Коли пальбу скріпила трицятка Грибовича, драґуни сколотились, обернули кіньми і пустилися вітром назад. Бачучи се, Запорожці вислали за ними кулі з решти ще невипалених мушкетів і ще неодного стягли з коня.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Остання пригадка.

В дні 10 квітня мають усі свідомі й карні українські громадяни станути до виборчої урни і покласти знак хреста під рубрикою "County Commisioner" на 16-тім місці. Це значить, що тим вони сповнять свій національний і громадянський обовязок, бо голосуватимуть на назначеного шікаґовськими Українцями кандидата: РОМАНА СМУКА. Памятаймо, що 10 кандидатів із 38 кандидатів демократичної партії на повітового комісаря, які дістануть найбільше голосів, дістануть номінацію. По анґлійськи буде випизане імя українського кандидата так: "Roman I. Smook."

—o—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Зі свята Ольги Басараб.

Старанням сестрицтва ім. Ольги Басарабової відсвятковано в нас десятьліття смерти Ольги Басараб, а саме 11. лютого ц. р. Це перший раз в історії Пасейку відсвятковано цей день силами самого жіноцтва а і дівоцтва. Перед концертом увечір відправлено панахиду по бл. п. Ользі з відповідною проповідю о. С. Мусійчука, а потім відбувся святочний концерт. Співав хор сестрицтва, хор дівочий і шкільний; всі під орудою о. С. Мусійчука. Були відповідні соля і деклямації і дуети, а зворушаючий гарний реферат виголосила пані Мирослава Мусійчук. Збірку в церкві і чистий прихід з концерту в сумі $10 вислано через Обєднання на боєву акцію.

Учасник.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

У вірші Мусія Степанчука „У страстях" („Свобода", ч. 81, з 6-го квітня 1934) в першім рядку другої строфки надруковано: „В помсті й молитві", а має бути: „В пості й молитві Спаситель Великий".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

АМЕРИКА БОЛЬШЕВИЗУЄТЬСЯ.

Голова Нюйорської Стейтової Торговельної Палати висипався перед місячними зборами зі страшними осторогами. Мовляв, Америка большевизується.

Большевизацію добачує він у тому, що федеральний уряд нині береться реґулювати приватний бизнес під багатьома оглядами. Це в нього вже називається большевизацією.

Чому саме большевизацією? Тому, що йому хотілось охрестити цю осоружну йому реґуляцію якимось огидним імям? Та чи це вже робить з Рузвелта та його помічників Сталіна?

Кажуть, що Линколн десь раз, почувши страшне імя на зовсім невинну річ, спитав переполоханого співбесідника: „Скільки коров ми будемо мати, коли маємо чотири корови та одного коня й назвемо коня коровою?"

„Будемо мати пять коров!" — відповів запитаний.

„А я думаю", каже Лінколн, „що всетаки будемо мати чотири корови й одного коня".

ТРЕБА АЛЯРМУ ДЛЯ ОСЯГНЕННЯ ЦІЛИ?

Та предсідникови Торговельної Палати, що називав реґуляцію бизнесу кодексами большевизмом, присвічувала певно велика ціль: він хотів звернути увагу американського громадянства на грізну небезпеку з такої реґуляції.

Та чи поможе це щось називати немилу річ злобною назвою?

Кажуть одні: не треба вбити пса: вистарчить крикнути, що він скажений.

Та інші пригадують історію про пастуха, що любив собі страшити людей криком: „Ратуйте! Вовк!"

ЦЕ БУЛАБ ОДИНОКА ПАРТІЯ.

У Чехословаччині орґанізується партія довжників.

В Америці такої партії не орґанізують, бо Американці вірять, що в краю повинно бути щонайменше дві партії.

КОНҐРЕС І КУЛАК.

На переслуханню фінансового комітету сенату над справою іменування одного податкового урядника покликаний на переслухання свідок обіцяв приявному на засіданню сенаторови Лонґови, що він вибе його ще ліпше, як його вибили недавно на Лонґ Айленді. Сенатор Лонґ чув цю погрозу, казав записати її до протоколу нарад і вийшов другими дверми, щоб не стрінутися з полковником, який дав йому обіцянку.

На другий день у повній палаті сенату сенатор Кларк, коли сенатор Лонґ закинув йому брехню, заявив, що він готов „арґументувати з сенатором Лонґом це питання особисто, як у цій палаті, так і поза нею, кождої хвилі".

Сенатор Лонґ на коридор не вийшов і ковта не здіймав.

Чи у сенаті теж держаться правила: де дають, беріть; де бють, тікайте?

ЗА ВІДЗНАКУ ВЕТЕРАНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Підчас своєї перепалки з сенатором Лонґом сенатор Кларк спитав Лонґа, на якій основі він носить відзнаку орґанізації „Ветерани чужих воен", коли „сенатор Лонґ, як Америка виповіла війну, сховався під ліжко"?

Сенатор Лонґ пояснив, що ця орґанізація зробила його почесним членом, і тимсамим він має право носити її відзнаку.

„Якщо це правда", відпалив сенатор Кларк, „то я виступаю з орґанізації".

Лонґ доказував, що він не пішов на війну, бо мав жінку, двоє дітей і $400 довгу.

Якби не знати, що сенатор Лонґ любить побитися, то можна би було припустити, що він не пішов на війну, бо знає, що війна не рішає, хто має слушність, а тільки, хто довше витримає.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє всіх членів, що квартальний мітінґ відбудеться 10 квітня, в гали церковній, 28 Іст 25 вул. На цей мітінґ повинен явитися кождий член, бо маємо важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівнали свої вкладки. — Юрій Бойко, предс.; Микита Пахолок, кас.; Андрій Бирич, секр.

Антін Чехов.

МАКСИМОВЕ НЕЩАСТЯ

Максим Торчаків, поселенець із Бердянська, що взяв в оренду Долину, йшов саме з молодою жінкою з церкви, де посвятили паску. Сонце ще не зійшло, одначе на сході зачервонілося, зазолотилося, мряки, що геть догори вкривають небесну синяву, стали розходитися. Було тихо. Ще й пташки не пробудилися. Лише перепелиці пітьпілітькали. Зрештою в усьому степу не видно було ніякого життя.

Торчаків їхав і думав, що нема більшої веселости ні свята над Воскресення Христове. Недавно оженився і отсе його перші свята разом із жінкою. Все йому виглядало радісне й веселе. Думав про свою хату й усе було гарно, в порядку. Поглядав на жінку й бачив, що вона гарна та приязна. „Томуто й кажуть на сьогоднішній день великдень" сказав.

На половині дороги до дому побачив осідланого коня, як пасся на тамтогорічній стернині.

При самій дорозі сидів задуманий червоний козак.

— Христос воскрес! — озвався Максим.

— Воістину воскрес! — відповів йому козак і не ворохнувся.

— Де їдеш?

— Додому, я вислужив у війську.

— Чогож сидиш тут?

— Щож маю робити? Я хорий, тяжко мені в сідлі.

— О, ти нещасний! Маємо таке велике свято, а ти тут хорий! Краще булоб, колиб ти був лишився в селі. Що тут пічнеш?

Козак підвів голову із змученими, болючими очима. Глянув на Максимів віз.

— Ви вертаєтеся з церкви? — спитався.

— Так.

— Я мусів лишитися серед дороги. Бог не дав мені прославити свято Христового Воскресення. Тепер мені треба би далі в дорогу, та воно мені ніяк не вдасться. Щоби ти мені дав бодай трошки паски, аби я так відсвяткував Великдень.

— Паски? — спитався Торчаків. — Чекай, зараз дістанеш.

Максим почав шукати в кишені, та не міг знайти.

— Диви, наче на збитки, нема ножа. Може ти маєш? Не можу рукою вломити, бо ціла зіпсувалася би. Пошукай, може маєш.

Козак із трудом підвівся та підійшов до сідла по ніж.

— Ще що! — закричала Максимова жінка. — Не схочеш чейже псувати паски! Що сусіди сказалиб, коли би бачили, що ми вертаємося до хати з надпочатою паскою? Хай іде в село, там у людей відсвяткує Воскресення. — І жінка вирвала Максимови паску з рук. — Це — каже — не є звичайний хліб, щоби ми його серед дороги краяли. Свячену паску їмо лише в хаті.

— Козаче, не візьми мені за зле! Бачиш, що господиня не позволяє. Прощавай тай дай тобі Боже здоровля!

Максим підігнав коня, а жінка довго доказувала, що він хотів згрішити. На сході показалося сонце, в повітрі заспівали жайворонки. А Торчаків мовчав і сам не знав, де дінувся його веселий настрій.

— Ти бідний, нещасний... — сказав якої чверть години пізніше, як відвернувся — та вже його не видати. Бог зна, чи не вмре він серед дороги! Ми таки, Лизавето, повинні були дати йому свяченої паски, щоби й він знав, що то свято.

Коли біля хати люди здоровили господаря, та витали з Воскресенням Христовим, прийшов трохи до себе. Колиж усів при столі та взяв першу скибку свяченого хліба, жалісно глянув на жінку:

— То недобре жінко, що ми тому козакови нічого не дали на свято.

— Бач його! Що з тобою? Чейже знаєш, що свяченого хліба не вільно ломити серед дороги. Тепер, коли ми вже паску розкраяли, тепер кожний може її дістати, навіть і твій козак, коли би був тут.

— Я знаю, одначе ми не повинні були його так оставити. Він хорий нещасник і далеко від своїх.

Торчаків на силу випив пів склянки чаю і ніяк не міг їсти.

Після того, як перекусили, пішли спати. Коли Лизавета пробудилася дві години опісля, побачила чоловіка, що стояв при вікні да дивився на подвіря.

— Ти вже встав? — спитала здивована.

— Сон мене не береться... Ех, Лизабето, може той козак був десь на війні, там утратив здоровля, а ми йому жалували такої дрібниці. Ми повинні були взяти його з собою, привезти його додому тай тут погостити його, а ми оставили його серед дороги, наче прошака.

— Ти все своє. Дай уже собі спокій з тим козаком!

— Кузьмо, — сказав господар — остав цю гармонію. Осідлай сивого тай їдь до Кривої Долини. Там знайдеш хорого козака. Дай йому це та спитайся, як там його здоровля. Може він усе ще там.

Максим ждав наймита. Ждав довго й не міг висидіти дома. Осідлав коня та виїхав на стрічу парубкови. Стрінув його недалеко долини.

— Щож там, бачив ти того козака?

— Нема його ніде. Може відїхав уперед.

— Якжеж то може бути?

Максим пішов у село.

— Люди, чи не бачили ви хорого козака? Мусів сюди переходити. Має сивого коня.

Селяни видивилися на нього:

— Не було ніякого козака. Хто вибирався би в такий святочний день? Лише почтар переходив і більше ніхто.

Щойно пополудні Максим вернувся додому.

— Нічого не вдію, сказав до жінки. — Той козак ніяк мені не сходить з голови. Все думаю: а що, як Бог хотів так час випробувати та переконатися, які ми християни, тому післав нам янгола в подобі козака? Таке трапляється. Далебі, Лизавето, ми обоє недобре зробили.

— Що мені без перестанку клепчеш з тим твоїм козаком? — відповіла йому сердито жінка. — Надоїло мені вже мервицю молотити.

— О, ти не маєш милосердного серця! — відповів Максим і пильненько дивився на жінку. Не обідав і став жінці докоряти за самолюбство. Лизавета плакала, нарікала та вкінці сказала, що вернеться до батька... Торчаків увесь день ходив по подвірю, не мав спокою. Увесь час бачив козакові сумні очі та його втомлені кроки.

— Ех, недобре вчинив я, — повторяв разураз. Із самої розпуки впився.

Так почалося Максимове горе. Все впивався, бо все мучила його совість. Заліз у довги, а коні, корови, вівці, бджоли — все те йшло в чужі руки. Своє нещастя пояснював Максим так, що Бог дав йому самолюбну жінку, яка всьому винна.

Лизавета також терпіла й не знала, хто причиною її нещастя.

ВЕЛИКДЕНЬ

Нині Великдень. Ох, як згадаю
Ті давні літа, як то було
Там на Вкраїні, в рідній стороні,
В радости жило усе село.

В Великдень вранці дзвони дзвонили,
Немов той віщий голос небес,
Люди спішили в церкву з пасками,
Стрічних витали: Христос воскрес!

„Христос воскресе" в церкві співали,
Аж гомоніли ген небеса;
Люди раділи, дзвони дзвонили,
О, що за радість, що за краса!

Посвятять паски, спішать до дому,
Щоб там з ріднею засісти враз,
Богач, чи бідний — кождий радіє,
Бо для всіх нині Христос воскрес.

На майдан церкви зійшлись дівчата,
Танок, гаїлку вже завели;
Співають пісні і по давньому
Вони стрічають свято весни.

Так ті картини стають в уяві
Давніх минулих моїх утіх,
Думка полине на Україну
До рідних моїх, до любих стріх.

Там на Вкраїні — не так там нині:
Нема там паски, ні писанок,
Голодні діти хліба благають,
Там голод, горе пішли в танок.

Ціла Вкраїна, мов та Голгофта,
Слізми і кровю вже просякла.
Всюди руїни, всюди неволя;
Там смерть збирає свої жнива.

Волю Вкраїни каменем вкрили,
На її гробі поклали печать;
Москалі, Ляхи, Румуни й Чехи —
Кати Вкраїни гріб сторожать.

Прийде година і хуртовина,
Народу ґніву страшний гураґан,
Громом понесе по всій Вкраїні —
Не буде ласки клятим катам.

І на руїнах встане Вкраїна,
Осяйна світлом побіди й слави;
Тріснуть кайдани, щезнуть кордони,
Вороги зникнуть із держави.

Тоді в соборній вільній Вкраїні
Голос закличе до самих небес,
Голос могутній слави й побіди
Вільного люду: Христос воскрес!

Катерина Маланчукова.

Ловець.

— На зайцеви, якого ти застрілив, я знайшла карточку з цифрою 1.50.

— То зовсім у порядку. Це година, в якій я застрілив того заяця!

—o—

Оптиміст.

— Ти шукаєш ґараджу? А я не знав, що ти маєш авто!

— Я не маю авта, та вчора я купив собі льос добродійної льотерії, якої головна виграна — автомобіль.

—o—

— Моїй жінці тамтої ночі снилося, що вона віддана за міліонера.

— Боже, які ви щасливі! Моїй жінці здається це й на яві!

В. Ґренджа-Донський.

НЕЩАСНА ДОЛЯ З ТИМИ УКРАЇНЦЯМИ.

В Сеґеді Дюли нещастя в хаті: сказився, дочиста сказився і поставився проти волі свого батька. Ох, як то було добре передтим: був святий спокій, а тепер все перевернулося догори ногами. Якби пан Дюла був знав, що з сина Івана стане такий розумака, що ще й батькови стане докоряти, то був би його не записував до гімназії. А тепер, відколи той смаркач ходить до української школи, перевернув цілу хату.

— Уявіть собі — скаржився Дюла свойому сусідови — що той від якогось часу і не говорить інакше, лиш якраз так, як управителева служниця у кухні... чисто по простому.

А яж товк бісовому синови в голову, що не можуть же пани говорити так, як на ярмарку говориться, а він чейже паном хоче бути.

—Я собі в хаті зі старою по мадярськи говоримо, нас так навчили пани, а мій синок — чи не завів якийсь звичай чудернацький розмовляти точнісінько так, як візники, косарі, чи інша простота. Ох, пане сусідо, Господь знає, що з того хлопця буде! Не любиться мені, дуже не любиться.

— Та вже нехай собі говорить, людоньки добрі, як хоче, алеж, сусідо добрий, мій синок... розумієте, пане сусідо, мій синок вирікається і мойого назвища! Кудись била ним нечиста сила по паперах і вчора заявив мені, що він, як тільки стане повнолітнім, змінить назвище і більше не буде зватися Сеґеді. „Ви, тату, — говорить він — зробили дуже зле, що відреклися благочестивого імени своїх дідів і прадідів і дали записатися, замісць гарного, українського назвища Сірко, на чуже, мадярське Сеґеді. Я хочу бути Сірком і направлю вашу хибу тим, що приверну собі прадідне імя Сірко".

— Ох, пане сусідо, чи ви чули щось подібного? іштенем-іштенем, таж то правда, що я змадярщив своє імя, алеж то так моя стара хотіла, а їй порадив пан управитель: „Не йди за того Сірка, доки він не стане вповні нашим" — говорив він. А вонаж, бестія, гарна Мадярочка була...

— Хібаж мені, пане сусідо, мало приходиться слухати від мого синка? Колись ото так розпалився, що і вколов мене словами: „Че не ганьба — каже — що візьме Мадяр Українку — в хаті говориться по мадярськи; жениться Українець з Мадяркою — і тоді говориться в хаті по мадярськи"...

— То вже таке, пане сусідо, що нині куря розумніше хоче бути від квочки.

— А я вам кажу, що то тільки нинішні українські професори тому винуваті, що завели звичай говорити по простому.

— Та хібаж це нині професори? За наших часів, о, то були професори! Як тільки хтось забляндав по простацьки — у писок йому! А я присягну, що нинішні професори і самі не вміють говорити по панському.

— Нещасна доля з тими Українцями! Знищили мені дитину!

Ужгород, 1934.

— Парасоля, що я її купив у вас учора, не є добра.

— Чому?

— Я забув був її в каварні, а як вернувся, застав її на томуж місці.

Тяжке життя.

Пан Ваврик прийшов до праці якийсь несвій. Товариш питається його спочутливо:

— Що то вам сталося, пане товаришу, що ви нині вже з рана якісь не свої?

— А, навіть не питайтеся. Невеселе моє життя...

— Щож знову?

— Та мене жінка будила, а я саме брав за клямку.

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(19)

Звіт завідателя „Свободи", П. Мацюовського.

Високоповажані головні урядники У. Н. Союза!

Мій звіт як завідателя „Свободи" буде дуже коротенький, тому, що бизнес друкарський і видавництва є цілком іншої форми, ніж бизнес орґанізації У. Н. Союза, де є морґеджі, бонди і всякі інші справи, звязані з асекураційним ділом. Тому я мушу обмежити свій звіт лище до сухих цифр. Усякого роду пояснення, які будуть потрібні, я дам при дискусії над звітами. Тепер яперечитаю вам приходи і розходи за 1933 рік, як теж пояснення, з чого ті доходи й розходи зложились.

від 1-го січня до 31-го грудня 1933 року.

ПРИХОДИ:		РОЗХОДИ:	
Січень	$5,848.38	Січень	$ 5,338.84
Лютий	5,757.10	Лютий	4,216.27
Березень	4,894.91	Березень	5,667.60
Квітень	4,768.16	Квітень	5,218.31
Травень	6,862.06	Травень	4,372.36
Червень	5,084.04	Червень	5,463.69
Липень	5,799.19	Липень	4,726.39
Серпень	4,640.84	Серпень	5,688.85
Вересень	5,744.19	Вересень	5,663.41
Жовтень	5,646.18	Жовтень	7,552.81
Листопад	5,262.07	Листопад	4,162.02
Грудень	5,317.61	Грудень	11,091.26
Разом	65,624.73	Разом	$69,161.81

ПОЯСНЕННЯ ПРИХОДІВ І РОЗХОДІВ.

На приходи зложилися слідуючі позиції:

Передплата від членів У. Н. Союза	$43,590.10
Передплата приватна	3,872.42
Оголошення	5,556.07
Роботи У. Н. Союза	4,520.38
Роботи приватні	1,277.47
За оголошення до календаря з 1932 року	22.00
Торг з книгарні	2,740.38
Процент з банку	57.96
Ріжні дрібні, як звороти і т.п.	3,987.95
Разом	$65,624.73

На розходи зложилися слідуючі позиції:

Платні редакторів і завідателя	$13,522.50
Платні робітників	24,152.79
Платні кореспондентів	1,754.00
Папір і інші потрібні матеріяли в друкарні	10,495.07
Почта за часопис	5,810.94
Опал, світло, електрика	1,688.00
Видатки адміністрації	2,241.23
Асекурація	1,164.70
Друкарські і офісові знаряди	341.00
Адвокат	179.92
Направа машин	49.88
Купно книжок	1,915.81
Видатки за календар з 1932	150.12
Тексі і рент	5,695.85
Разом	$69,161.81

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1-го січня до 31-го грудня 1933	$65,624.73
Готівка в банку з днем 31-го грудня 1932	10,928.28
Разом	76,553.01
Розхід від 1-го січня до 31-го грудня 1933	69,161.81
Остає готівки по день 31-го грудня 1933	$ 7,391.20
Депозит в газовій компанії	50.00
Разом	$7,441.20

По звіті завідателя „Свободи" наступив звіт головної контрольної комісії У. Н. Союза. (Цей звіт був проголошений у ч. 65 „Свободи", з дня 19 береня 1934 року).

Опісля головні контрольори кожний зокрема здають звіти зі своєї діяльности, як головні урядники.

(Далі буде).

ЧОМУ БОЛЬШЕВИЦЬКА ЛЯМПА НЕ СВІТИТЬ.

Саботаж лямпи.

На одній стації мурманської залізниці погасла лямпа. Це, здавалосяб, звичайна подія, про яку не варта писати. Одначе так не є. Правда — лямпа була собі звичайненька, нафтяна. Але вона не світила. Можна сказати — вона саботувала, а це в країні ГПУ смердить контрреволюцією...

Історія нафтяної лямпи, що не хотіла світити, стала славною. Про неї заговорила московська „Правда" (з 3. 3. 34). Про неї заговорило начальство окремим письмом, про неї заабалакала адміністраційна і партійна влада. Відбулися довгі засідання, гарячі дискусії, які мали розвязати таке преважне питання: Чому лямпа не горить?

Бюрократична лявіна.

Питання лямпи, що не хотіла світити, вимагало основного висвітлення.

„Негайно — з одержанням цього письма — донести, чому лямпа не горить і повідомити, коли буде світити. Начальник стації Асіпов".

„Прошу негайно повідомити місцьком, чому гасне лямпа і коли буде світити. Предсідник місцькома Щелпанов".

„Ячейка комуністичної партії просить негайно висвітлити і вирішити питання лямпи з приводу її гаснення. Секретар Тарентєв".

„Хемічне правило".

Скликали засідання. Цілу ніч спорили, аж похрипли. Ухвалено: „Засвітити лямпу до двох днів".

Але лямпа не горіла. Скликали друге засідання, на якому знову спорили і лаялися.

Вкінці питання вирішено. Прийшов вічно пяний машиніст Лимжа і, почувши, що спір іде про саботажну лямпу, сказав:

„Чиж може лямпа світити? Чи може вона горіти? Цеж хемічне правило: Без ґнота лямпа не горить. А в ній що? Замісць ґнота — онуча!"

ВІДЧИТОВА ОБЇЗДКА ҐЕНЕРАЛА В. СІКЕВИЧА.

Ґенерал В. Сікевич подає, що задумує виголосити відчити в таких громадах:

Квітень: 9 і 10 Філаделфія, Па., 11. Алентавн, Па. 12. Мекаду, Па. 13. Сентралія, Па. 14. Фреквил, Па. 15. Майнерсвил, Па. 20. Бетлегем, Па. 21. Істон, Па. 22. 22. Нюарк, Н. Дж. 23. Пасейк, Н. Дж. 24. до 1. травня Ню Йорк і околиця.

Травень: 2. Стемфорт, Конн. 3. Гарфорд, Конн. 4. Провіденс, Р. Ай. 5. Вунсакет, Р. Ай. 6—7. Бостон, Масс. 8. Когос, Н. Й. 9. Пітсфілд. 10. Амстердам, Н. Й. 11. Геркімер, Н. Й. 12. Ром, Н. Й. 13. 15. Джансон Сіти, Н. Й. 16. Елмайра, Н. Й. 18. Обурн, Н. Й. 17. Сиракюз, Н. Й. 19. Рочестер, Н. Й. 20. Бофало, Н. Й. (два відчити).

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (81)

Тарзана й Комодофльоренсаля втрутили до малої кімнати. Тяжкі двері кімнати замкнено на великі засуви. Один слабий промінь денного світла освічував кімнату. „Ми самі", шепнув князь," але мусимо бути обережні, коли говоримо". „Де ми?" — спитав Тарзан.

„Ми на найвищім поверсі Королівської Бані", відповів Комодофльоренсаль. „Зараз коло головної шахти. Але скажи мені, що сталося в лябораторії чарівника?" „Я малощо не відкрив, як зменшили мою постать", відповів Тарзан, „та що я можу кождої хвилі вернутися назад до своєї первісної величини".

„Не журися тим, мій товаришу", сказав князь. „Дивися на ці крати вязниці". Тарзан підійшов до Комодофльоренсаля та вхопився руками за одну крату. „Вони не такі дуже грубі", сказав він та почав на них натискати. Вони стали погинатися.

Тарзан натиснув усею своєю силою та вирвав дві штаби заліза з вікна. Комодофльоренсаль дивився на це з подивом. „Зорантрогаґо зменшив твою величину, але лишив тобі давню силу", сказав князь.